

Handleiding
voor de
organisatie
van het
islamitisch
Offerfeest

2024

INHOUDSOPGAVE

- 1. Inleiding**
- 2. Reglementair kader**
- 3. Het islamitisch Offerfeest**
- 4. Voorafgaand overleg**
- 5. Organisatie en toezicht**
  - 5.1. Het vervoer van dieren
    - 5.1.1. *Het vervoer van schapen door een particulier*
    - 5.1.2. *Het vervoer van schapen door een professioneel vervoerder*
  - 5.2. Bekwaamheid van het personeel
    - 5.2.1. *Het personeel in erkende slachthuizen*
    - 5.2.2. *Het personeel in erkende tijdelijke slachtplaatsen*
  - 5.3. Het onderbrengen van dieren in de slachtinrichting
    - 5.3.1. *Het onderbrengen van dieren in erkende slachthuizen*
    - 5.3.2. *Het onderbrengen van dieren in erkende tijdelijke slachtplaatsen*
  - 5.4. Het slachten en hieraan verbonden activiteiten
    - 5.4.1. *De slachtaangifte*
    - 5.4.2. *Verdoving*
    - 5.4.3. *Slachting*
      - 5.4.3.1. *De slachting in een erkend slachthuis*
      - 5.4.3.2. *De slachting op een erkende tijdelijke slachtplaats*
        - 5.4.3.2.1. *Inrichting van de slachtplaats*
        - 5.4.3.2.2. *Aanvoer en verzameling van de dieren*
        - 5.4.3.2.3. *Fixatie en verdoving*
        - 5.4.3.2.4. *Keling*
        - 5.4.3.2.5. *Uitslachting en uitbening*
        - 5.4.3.2.6. *Toezicht en controle*
        - 5.4.3.2.7. *Erkenning voor het uitbaten van een tijdelijke slachtplaats*
    - 5.4.4. *Vervoer van het karkas*
  - 5.5. Milieuvoorwaarden
    - 5.5.1. *Slachtingen in een bestaand slachthuis*
    - 5.5.2. *Tijdelijke slachtplaatsen*
    - 5.5.3. *Vergunning voor het lozen van reinigingswater*
    - 5.5.4. *Opslag en ophaling van dierlijk afval*
  - 5.6. Openbare orde
- 6. Strafmaat**
- 7. Contactgegevens**

Inleiding

Tijdens het jaarlijkse islamitisch Offerfeest wordt traditioneel een groot aantal schapen geslacht. De organisatie van dit gebeuren is complex en vereist een grote inzet van alle betrokken partijen om dit in goede banen te leiden.

Deze handleiding bevat een overzicht van de voorschriften die van toepassing zijn op het slachten van dieren in het kader van het Offerfeest en definieert de rol van elk van de betrokken partijen. Het doel van deze handleiding is om inbreuken op de regelgeving te voorkomen door een goede organisatie en een aangepast toezicht.

Sinds 1 januari 2019 is in Vlaanderen **een algemeen verbod op het slachten van dieren zonder voorafgaande verdoving** van kracht. Als dieren worden geslacht in het kader van een religieuze ritus, moet die verdoving omkeerbaar zijn en mag ze niet de dood tot gevolg hebben:

"§1. Een gewerveld dier mag alleen worden gedood na voorafgaande bedwelming.

...

§2. Als dieren worden geslacht volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, is de bedwelming omkeerbaar en is de dood van het dier niet het gevolg van de bedwelming." (art. 15 van de wet van 14 augustus 1986)

Voor volwassen runderen geldt een overgangsregeling, waarbij de verdoving bij slachtingen in het kader van een religieuze ritus voorlopig ook onmiddellijk na het kelen mag plaatsvinden:

"In afwijking van artikel 15 mag de bedwelming bij runderen die geslacht worden volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, tijdelijk onmiddellijk na het kelen plaatsvinden, en dit tot op de datum dat de Vlaamse Regering bepaalt dat omkeerbare bedwelming voor deze diersoorten praktisch toepasbaar is." (art. 45ter van de wet van 14 augustus 1986)

Dit betekent dat bij **alle slachtingen in het kader van een religieuze ritus van andere dieren dan runderen de dieren vooraf verdoofd moeten worden**, zowel bij slachtingen in een erkend slachthuis als bij slachtingen op een tijdelijke erkende slachtplaats. **Voor volwassen runderen (dieren ouder dan 12 maand)**

mag de verdoving bij slachtingen in het kader van een religieuze ritus onmiddellijk na de keelsnede gebeuren.

1. Reglementair kader

De belangrijkste regelgeving in verband met het ritueel slachten van dieren is :

- ***Verordening (EG) nr. 1099/2009*** van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden;
- ***Wet van 14 augustus 1986*** betreffende de bescherming en het welzijn der dieren;
- ***Besluit van de Vlaamse Regering van 19 februari 2016*** betreffende de bescherming van dieren bij het slachten of doden
- ***Verordening (EG) nr. 853/2004*** van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong;
- ***Wet van 5 september 1952*** betreffende de vleeskeuring en de vleeshandel
- ***Koninklijk besluit van 16 januari 2006*** tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registratie afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- ***Koninklijk besluit van 30 november 2015*** betreffende de hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong.
- ***Koninklijk besluit van 22 december 2005*** tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong;
- ***Koninklijk besluit van 9 maart 1953*** betreffende de handel in slachtvlees en houdende reglementering van de keuring der hier te lande geslachte dieren;
- ***Verordening (EG) nr. 1/2005*** van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97.

2. Het Islamitisch Offerfeest

Het Offerfeest vindt jaarlijks plaats en duurt drie dagen. De exacte datum wordt gebaseerd op de islamitische kalender, die jaarlijks wisselt. Dit kan gebeuren op basis van een wetenschappelijke

kalender of op basis van observatie van de stand van de maan. Om deze reden is de juiste datum voor sommige gemeenschappen slechts een tiental dagen voor het begin van het Offerfeest bekend. ***In 2024 zal het Offerfeest wellicht plaatsvinden in de periode van 16 juni tot en met 20 juni.***

Tijdens het Offerfeest wordt vaak een dier geofferd. In de meeste gevallen gaat het om een schaap of een geit, maar ook runderen zijn toegelaten. De dieren moeten gezond zijn.

Het slachten begint op de eerste dag van het Offerfeest na het ochtendgebed. Het dier kan ook op een van de volgende twee dagen van het Offerfeest geofferd worden.

Volgens de islamitische voorschriften moet het dier met zachtheid behandeld worden en mag het het mes nooit zien. Voor het slachten wordt het dier naar Mekka gedraaid. Het slachten zelf gebeurt door in één enkele beweging de luchtpijp en de halsbloedvaten door te snijden.

3. Voorafgaand overleg

Voor een zo goed mogelijk verloop van het Offerfeest moeten alle betrokken partijen hun verantwoordelijkheid nemen. Voorafgaand overleg tussen deze partners is dan ook essentieel :

- Provincies :
  - o organisatie van de samenwerking
  - o coördinatie
  - o informatieoverdracht
- Gemeenten :
  - o maatregelen om de naleving van de regelgeving te garanderen
  - o informatieverspreiding
  - o toezicht op het voorkomen en sanctioneren van illegale slachtingen en transportovertredingen
  - o aflevering van de ontvangstbewijzen voor slachtaangiftes
  - o aktename van meldingen voor tijdelijke slachtplaatsen
  - o eventueel inrichten van een tijdelijke slachtplaats
- Moslingemeenschap
  - o Inzetten van vrijwilligers bij de organisatie en het verloop van het Offerfeest
  - o Informatieverspreiding over de organisatie van het Offerfeest
  - o Informatieverspreiding over alternatieven voor het slachten van een dier

- Departement Omgeving (zowel voor dierenwelzijn als voor milieuaspecten) en OVAM
  - Afwikkeling van de erkenningsprocedure voor tijdelijke slachtplaatsen
  - Regelgeving
  - toezicht
- FAVV
  - De federale minister bevoegd voor landbouw kan een afwijking voor de openingsdagen en -uren van erkende slachthuizen toestaan
- Slachthuizen
  - Afspraken aangaande de slachtcapaciteit en het controleren van de toevloed van dieren
  - Afspraken voor de levering van schapen
  - Afspraken over de inzet van slachters en uitbeners
  - Afspraken met Rendac voor de ophaling van slachtafval
- Uitbaters van tijdelijke slachtplaatsen
  - Afspraken voor de inrichting van een tijdelijke slachtplaats
  - Afspraken aangaande de slachtcapaciteit en het controleren van de toevloed van dieren
  - Afspraken voor de levering van schapen
  - Afspraken over de inzet van slachters en uitbeners
  - Regelen van de aanwezigheid van dierenartsen belast met de controle, zoals vereist door de Vlaamse overheid
  - Afspraken met Rendac voor de ophaling van slachtafval
- Politie
  - Afspraken over de algemene veiligheid op de tijdelijke slachtplaats
  - Toezicht op de naleving van de reglementering (transport en illegale slachtingen)
  - Verzekeren van een ordelijk verloop (verkeerscirculatie, ...)
- Eventueel brandweer
  - Voorzien van watertoevoer op de tijdelijke slachtplaats

Om de benodigde slachtcapaciteit goed te kunnen inschatten, is het aanbevolen om een verplichte voorafgaande inschrijving te organiseren.

Het is ook belangrijk dat tijdens de voorbereiding niet enkel aandacht wordt geschonken aan de organisatie van het slachten van dieren op de eerste dag van het Offerfeest, maar ook aan de mogelijke alternatieven, zoals :

- Het schenken van een gift.

- Het spreiden van de slachtingen over de duur van het Offerfeest (drie dagen) : gewoonlijk wordt het schaap op de eerste dag geslacht, maar dit is geen religieuze verplichting.
- Vooraf bestellen van vlees geslacht volgens de voorschriften van de religieuze ritus : hierdoor kunnen de slachtingen niet alleen meer gespreid worden in de tijd, maar kunnen ze ook over heel Vlaanderen verdeeld worden.
- Een rund slachten in plaats van een schaap.

4. Organisatie en toezicht

Op de organisatie van de slachtingen tijdens het Offerfeest zijn een hele reeks voorschriften en aanbevelingen van toepassing. Het gaat hierbij voornamelijk om voorschriften aangaande dierenwelzijn (transport en slachten), volksgezondheid (voedselveiligheid), leefmilieu (afvalverwerking) en openbare orde (verkeersstromen en verzamelingen van personen).

5.1. Het vervoer van dieren

In de periode voorafgaand aan en tijdens het Offerfeest worden veel schapen verplaatst. Het is dan ook belangrijk om tijdens de week voorafgaand aan het Offerfeest en op de dagen van het feest zelf voldoende toezicht te organiseren op de naleving van de regelgeving aangaande het transport van dieren.

De verplichtingen verschillen naargelang het vervoer gebeurt door een professionele vervoerder of door een particulier. In ieder geval moet het laden, vervoer, afladen en drijven gebeuren met volle respect voor het welzijn van de dieren waarbij hen elke vermijdbare vorm van pijn, stress of lijden wordt bespaard. Zieke, gewonde, hoogdrachtige of heel jonge dieren mogen niet vervoerd worden.

5.1.1. Het vervoer van schapen door een particulier

Het vervoer door een particulier van zijn eigen schaap of geit vanaf het bedrijf naar een slachthuis of tijdelijke slachtplaats wordt beschouwd als niet-commercieel vervoer. Tijdens dit vervoer moet het welzijn van de dieren steeds gerespecteerd worden.

"§ 1. Ieder persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, moet de nodige maatregelen nemen om het dier

een in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologische en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domesticatie, aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen.

§ 2. Niemand mag de bewegingsvrijheid van het dier dat hij houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, zodanig beperken dat het aan vermijdbare pijnen, lijden of letsels is blootgesteld.”
(art. 4 van de wet van 14 augustus 1986)

Hoewel de regelgeving geen specifieke normen bevat voor het niet-commercieel vervoer van dieren, kunnen de voorschriften van de Europese verordening (EG) nr. 1/2005 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97, als leidraad gebruikt worden (zie 4.1.2.). De dieren moeten in elk geval voldoende ruimte hebben om rechtop te kunnen staan en in een natuurlijke houding te kunnen liggen.

Niet-commercieel vervoer kan gebeuren in een auto indien het om vervoer naar een tijdelijke slachtplaats gaat. Indien het dier naar een erkend slachthuis vervoerd wordt, eist het FAVV dat dit altijd gebeurt in een vervoermiddel dat grondig gereinigd en ontsmet kan worden.

In geen enkel geval mogen schapen of geiten vervoerd worden in een volledig afgesloten koffer van een personenwagen of met samengebonden poten.

Ook tijdens het transport moet rekening gehouden worden met de weersomstandigheden. Daar het Offerfeest tijdens de zomerperiode plaatsvindt, is het risico op hogere temperaturen reëel. In dat geval moet ervoor gezorgd worden dat de temperatuur in het voertuig niet te hoog oploopt, dat er voldoende ventilatie is in het voertuig en dat de dieren na aankomst zo snel mogelijk worden uitgeladen.

5.1.2. Het vervoer van schapen door een professioneel vervoerder

De Europese verordening (EG) nr. 1/2005 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97, bepaalt dat de dieren voldoende ruimte moeten hebben om in een natuurlijke houding te kunnen staan en liggen.

"Het is verboden dieren te vervoeren of te laten vervoeren op zodanige wijze dat het de dieren waarschijnlijk letsel of onnodig lijden berokkent.

...

Bovendien moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

....

g) de dieren beschikken, gelet op hun grootte en op het voorgenomen transport, over voldoende vloeroppervlak en stahoogte;

..." (art. 3 van verordening (EG) nr. 1/2005)

De technische voorschriften voor het vervoer van dieren zijn opgenomen in bijlage I bij verordening 1/2005 :

"3. De vervoerders vervoeren de dieren in overeenstemming met de technische voorschriften in bijlage I." (art. 6, 3, van verordening 1/2005).

De vastgelegde minimale oppervlakenormen zijn de volgende :

Categorie	Gewicht in kg	Oppervlakte in m ² per dier
	Geschoren schapen en lammeren van > 26 kg	<55 >55
Niet geschoren schapen	<55 >55	0,30 tot 0,40 >0,40
Hoogdrachtige oaien	<55 >55	0,40 tot 0,50 >0,50
Geiten	<35 35 tot 55 >55	0,20 tot 0,30 0,30 tot 0,40 0,40 tot 0,75
Hoogdrachtige geiten	<55 >55	0,40 tot 0,50 >0,50

Schapen mogen niet vastgebonden worden tijdens het transport. De temperatuur tijdens het vervoer moet binnen de fysiologisch aanvaardbare grenzen blijven en er dient voldoende ventilatie aanwezig te zijn. Het vervoermiddel moet een dak hebben om de dieren tegen ongunstige weersomstandigheden te beschermen. Bij aankomst op de slachtplaats moeten de dieren onmiddellijk worden afgeladen. Daar het Offerfeest in de zomerperiode plaatsvindt, moet bijzondere aandacht besteed worden aan deze punten.

5.2. Bekwaamheid van het personeel

5.2.1. *Het personeel in erkende slachthuizen*

Voor wat dierenwelzijn betreft, zijn de voorwaarden waaraan erkende slachthuizen moeten voldoen, vastgelegd in verordening 1099/2009. Uitsluitend personeel dat een voldoende vakbekwaamheidsniveau heeft, mag met levende dieren werken in erkende slachthuizen.

"1. Het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten mogen uitsluitend worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau beschikt om dit te kunnen doen zonder enige vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken." (art. 7 van verordening 1099/2009)

Het is de verantwoordelijkheid van de bedrijfsexploitant om erop toe te zien dat alle personeel dat met levende dieren werkt een getuigschrift van vakbekwaamheid heeft.

"2. De bedrijfsexploitanten zien erop toe dat de volgende slachtactiviteiten uitsluitend worden verricht door personen die beschikken over een getuigschrift van vakbekwaamheid voor dergelijke activiteiten overeenkomstig artikel 21, waaruit blijkt dat zij in staat zijn deze uit te voeren overeenkomstig de in deze verordening vastgestelde voorschriften:

- a) het behandelen en verzorgen van dieren voorafgaand aan de fixatie;*
- b) het fixeren van dieren met het oog op het bedwelmen of doden;*
- c) het bedwelmen van dieren;*
- d) het beoordelen van de effectiviteit van de bedwelming;*
- e) het aanhaken of optakelen van levende dieren;*
- f) het verbloeden van levende dieren;*
- g) het slachten overeenkomstig artikel 4, lid 4." (art. 7 van verordening 1099/2009)*

Om een getuigschrift van vakbekwaamheid te bekomen, moet het personeel een opleiding volgen en een examen afleggen.

"§1. Het getuigschrift van vakbekwaamheid wordt verkregen door een opleiding over het slachten of doden van dieren te volgen en door te slagen voor een onafhankelijk examen als vermeld in artikel 21, lid 1, b), van de verordening.

§2. De opleiding wordt verzorgd door een functionaris voor het dierenwelzijn als vermeld in artikel 7, of door een andere persoon die aantoonbare expertise heeft in het domein van dierenwelzijn bij het slachten en doden, op basis van een cursus die de dienst heeft goedgekeurd. Overeenkomstig artikel 21, lid 1, b) van de verordening behandelt de opleiding alle onderwerpen, vermeld in bijlage IV van de verordening, die relevant zijn voor de taken van het personeelslid.

§3. Het examen wordt afgenomen door een opleidingsinstituut of vindt plaats onder toezicht van een officiële dierenarts en bestaat uit ten minste vijftien vragen per diersoort waarvoor de kandidaat examen wil afleggen. De vragen komen uit een lijst die de dienst heeft goedgekeurd.

In het eerste lid wordt verstaan onder:

1° officiële dierenarts: de dierenarts die door de bevoegde overheid aangesteld is om de dierenwelzijnscontroles in de slachthuizen uit te voeren;

2° opleidingsinstituut: een publieke of private instelling die opleidingen aanbiedt en die opgericht, gesubsidieerd of erkend is door de bevoegde overheid om opleidingen te verstrekken.

Om te slagen voor het examen, behaalt de kandidaat ten minste 60% van de punten.

Als de kandidaat niet geslaagd is voor het examen, wacht hij ten minste een week voor hij opnieuw examen kan afleggen." (art. 5 van het BVR van 19 februari 2016)

Beginnende personeelsleden kunnen een voorlopig getuigschrift van vakbekwaamheid krijgen.

"Overeenkomstig artikel 21, lid 5, van de verordening kunnen beginnende personeelsleden van een slachthuis bij de dienst een voorlopig getuigschrift van vakbekwaamheid verkrijgen." (art. 6 van het BVR van 19 februari 2016)

Een dergelijk voorlopig getuigschrift kan enkel afgeleverd worden als :

- De aanvrager is ingeschreven voor een opleiding voor het bekomen van een getuigschrift van vakbekwaamheid;
- De aanvrager zal werken onder direct toezicht van iemand die een getuigschrift van vakbekwaamheid heeft voor de taken die de aanvrager moet uitvoeren;
- Het voorlopig getuigschrift maximaal drie maanden geldig is;
- De aanvrager schriftelijk bevestigt dat hij nooit eerder een voorlopig getuigschrift van vakbekwaamheid voor de betrokken ta(a)k(en) heeft gehad of aantoont dat hij niet in staat was om deel te nemen aan het examen.

"5. De bevoegde autoriteit kan voorlopige getuigschriften van vakbekwaamheid verlenen, mits:

a) de aanvrager ingeschreven is voor een van de opleidingen als bedoeld in lid 1, onder a);

b) de aanvrager zal werken in de aanwezigheid van en onder rechtstreekse supervisie van een persoon die houder is van een getuigschrift van vakbekwaamheid dat voor de specifiek te verrichten activiteit is afgegeven;

c) de geldigheidsduur van het voorlopig getuigschrift niet meer dan drie maanden bedraagt, en

d) de aanvrager een schriftelijke verklaring overlegt die stelt dat hem nooit eerder een ander voorlopig getuigschrift van vakbekwaamheid van dezelfde strekking is verleend of ten genoegen van de bevoegde autoriteit aantoont dat hij niet in staat was deel te nemen aan het afsluitende examen." (art. 21 van verordening 1099/2009)

5.2.2. Het personeel in erkende tijdelijke slachtplaatsen

De uitbater van een erkende tijdelijke slachtplaats moet erop toezien dat de dieren steeds op een correcte manier, met volle respect voor hun welzijn, behandeld worden. Hij moet er dan ook voor zorgen dat het personeel over de nodige bekwaamheid beschikt om de taken die het krijgt toegewezen uit te voeren.

"Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard." (art. 3, 1., van verordening 1099/2009)

"Het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten mogen uitsluitend worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau beschikt om dit te kunnen doen zonder enige vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken." (art. 7, 1., van verordening 1099/2009)

"§ 1. Ieder persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, moet de nodige maatregelen nemen om het dier een in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologische en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domesticatie, aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen." (art. 4 van de wet van 14 augustus 1986)

5.3. Het onderbrengen van dieren in de slachtinrichting

5.3.1. *Het onderbrengen van dieren in erkende slachthuizen*

De dierenwelzijnsvoorwaarden waaraan erkende slachthuizen moeten voldoen, zijn vastgelegd in verordening 1099/2009. Hieronder volgen enkele belangrijke punten.

De nodige maatregelen moeten genomen worden om het welzijn van de dieren zo goed mogelijk te garanderen vanaf het moment dat zij toekomen in de inrichting totdat de dood is ingetreden.

"1. Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard.

2. Voor de toepassing van lid 1 nemen bedrijfsexploitanten met name de noodzakelijke maatregelen om te waarborgen dat dieren:

a) fysiek comfort en fysieke bescherming wordt geboden, met name doordat zij schoon worden gehouden, in een omgeving met adequate thermische omstandigheden die ook bescherming biedt tegen vallen of uitglijden;

b) beschermd zijn tegen letsel;

c) behandeld en gehuisvest worden in overeenstemming met hun normale gedrag;

d) geen tekenen van vermijdbare pijn, angst, of abnormaal gedrag vertonen;

e) niet te lijden hebben van een langdurig gebrek aan voer of drinkwater;

f) niet in vermijdbaar contact komen met andere dieren die hun welzijn zouden kunnen schaden.

3. Voorzieningen voor het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten worden zodanig ontworpen, gebouwd, onderhouden en gebruikt, dat de naleving van de verplichtingen in de leden 1 en 2 overeenkomstig het verwachte activiteitsniveau het hele jaar door gewaarborgd is." (art. 3 van verordening 1099/2009)

De dieren worden onmiddellijk na aankomst uitgeladen. Indien ze niet onmiddellijk worden geslacht, worden de dieren ondergebracht in aangepaste wachthokken.

"1.2. De dieren worden zo spoedig mogelijk na aankomst uitgeladen en vervolgens zonder onnodige vertraging geslacht.

Met uitzondering van konijnen en hazen moeten zoogdieren die na het uitladen niet onmiddellijk naar de slachtplaats worden gebracht, worden ondergebracht." (bijlage III bij verordening 1099/2009)

In de wachthokken moeten de dieren gemakkelijk geïnspecteerd kunnen worden zodat eventuele problemen op elk moment kunnen vastgesteld worden.

"1.4. Onderbrengvoorzieningen zijn zodanig ontworpen en geïnstalleerd dat de dieren gemakkelijk kunnen worden geïnspecteerd. Er wordt voorzien in passende vaste of mobiele verlichting zodat de dieren te allen tijde kunnen worden geïnspecteerd." (bijlage II bij verordening 1099/2009)

In de wachthokken moeten de dieren voldoende ruimte hebben om op te staan, te gaan liggen en rond te draaien. De normen van toepassing op het transport van dieren zoals vermeld in punt 5.1.2. van deze handleiding gelden hierbij als richtlijn.

"2.1. Elk dier dient over voldoende ruimte te beschikken om op te kunnen staan, te gaan liggen en, met uitzondering van afzonderlijk gehouden vee, rond te draaien." (bijlage III bij verordening 1099/2009)

Wanneer de dieren niet onmiddellijk na aankomst worden geslacht, moeten zij permanent toegang hebben tot drinkwater. Hierbij moet er over gewaakt worden dat alle dieren steeds vlot het drinkwater kunnen bereiken.

"2.3. Het systeem voor de watertoevoer in hokken is zodanig ontworpen, gebouwd en wordt zodanig onderhouden, dat alle dieren op elk moment toegang hebben tot schoon drinkwater zonder daarbij letsel op te lopen of beperkt te worden in hun bewegingen." (bijlage II bij verordening 1099/2009)

"1.6. Met uitzondering van konijnen en hazen moeten zoogdieren die na het uitladen niet onmiddellijk naar de slachtplaats worden gebracht, steeds via adequate voorzieningen over voldoende drinkwater kunnen beschikken." (bijlage III bij verordening 1099/2009)

Indien nodig moeten de dieren beschermd worden tegen ongunstige weersomstandigheden. Het gaat hierbij zowel om bv regen als om bv hoge temperaturen. Daar het Offerfeest plaatsvindt in de zomerperiode, kunnen bijkomende maatregelen hiervoor noodzakelijk zijn.

"2.6. Indien slachthuizen openlucht-onderbrengvoorzieningen hebben zonder natuurlijke beschutting of schaduw, wordt er passende bescherming tegen slecht weer gebouwd. Indien zulke bescherming ontbreekt, worden deze onderbrengvoorzieningen niet gebruikt bij slecht weer. Als er geen natuurlijke waterbron is, worden er drinkinstallaties aangebracht." (bijlage II bij verordening 1099/2009)

Wanneer dieren zich agressief gedragen tegenover elkaar moeten zij van elkaar gescheiden worden.

"1. Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard.

2. Voor de toepassing van lid 1 nemen bedrijfsexploitanten met name de noodzakelijke maatregelen om te waarborgen dat dieren:

...

f) niet in vermijdbaar contact komen met andere dieren die hun welzijn zouden kunnen schaden" (art. 3 van verordening 1099/2009)

Dieren die niet binnen de 12 uur na aankomst worden geslacht, moeten gevoederd worden en beschikken over voldoende strooisel met een goede drainage of absorptie.

"Dieren die niet binnen twaalf uur na aankomst zijn geslacht, moeten worden gevoederd, waarna zij met gepaste tussenpozen een redelijke hoeveelheid voer dienen te krijgen. In dergelijke gevallen worden de dieren voorzien van een adequate hoeveelheid strooisel of gelijksoortig materiaal dat een mate van comfort waarborgt die afgestemd is op de diersoort en het aantal dieren. Dit materiaal moet een doeltreffende afvoer garanderen of ervoor zorgen dat urine en uitwerpselen op adequate wijze worden geabsorbeerd." (punt 1.2. van bijlage III bij verordening 1099/2009)

5.3.2. Het onderbrengen van dieren in erkende tijdelijke slachtplaatsen

Bij het laden, lossen en drijven moet het dierenwelzijn steeds gerespecteerd worden en moet de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, stress of lijden bespaard worden.

Er worden wachthokken voorzien voor de dieren die niet onmiddellijk na aanvoer geslacht worden (bv. door middel van dranghekken). De dieren mogen niet in het vervoermiddel blijven waarmee ze aangevoerd worden.

In de wachthokken moeten de dieren voldoende ruimte hebben om op te staan, te gaan liggen en rond te draaien. De normen van toepassing op het transport van dieren zoals vermeld in punt 5.1.2. van deze handleiding gelden hierbij als richtlijn.

In de wachthokken moeten de dieren beschut zijn tegen ongunstige weersomstandigheden. Daar het Offerfeest plaatsvindt in de zomerperiode, kunnen bijkomende maatregelen hiervoor noodzakelijk zijn. De dieren moet ook altijd over drinkwater kunnen beschikken. Hierbij moet er over gewaakt worden dat alle dieren steeds vlot het drinkwater kunnen bereiken. Dieren die langer dan 12 uur voor slachting worden aangevoerd, moeten bovendien beschikken over voldoende goed absorberend strooisel (bv. vlasleem) en gevoederd worden.

Wanneer dieren zich agressief gedragen tegenover elkaar moeten zij van elkaar gescheiden worden.

5.4. Het slachten en hieraan verbonden activiteiten

Er zijn drie types van slachtingen :

1. *Commerciële slachting* : Dit is de meest voorkomende slachting. Ze vindt altijd plaats in een erkend slachthuis en het vlees wordt onderworpen aan een veterinaire keuring door het FAVV.
2. *Particuliere slachting* : Bij een particuliere slachting dient het vlees uitsluitend voor het gebruik van de eigenaar van het dier. De slachting vindt plaats in een slachthuis of thuis bij de eigenaar. Thuisslachting is enkel toegelaten voor gevogelte, konijnen, gekweekt wild, schapen, geiten en varkens. Gekweekt wild, schapen, geiten en varkens moeten verdoofd worden vooraleer geslacht te worden.
3. *Slachting in het kader van de religieuze ritus* : Dit type van slachting kan commercieel of particulier zijn. Ze kan plaatsvinden in een slachthuis of op een erkende tijdelijke slachtplaats. Het dier moet altijd verdoofd worden voor de keelsnede. Enkel bij runderen mag de verdoving onmiddellijk na de keelsnede gebeuren. De verdoving moet omkeerbaar zijn en mag niet de dood van het dier tot gevolg hebben.

Sinds 1 januari 2019 is in Vlaanderen een **algemeen verbod op het slachten van dieren zonder voorafgaande verdoving** van kracht. Als dieren worden geslacht in het kader van een religieuze ritus, moet die verdoving omkeerbaar zijn en mag ze niet de dood tot gevolg hebben:

"§1. Een gewerveld dier mag alleen worden gedood na voorafgaande bedwelming.

...

§2. Als dieren worden geslacht volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, is de bedwelming omkeerbaar en is de dood van het dier niet het gevolg van de bedwelming."
(art. 15 van de wet van 14 augustus 1986)

Voor volwassen runderen geldt een overgangsregeling, waarbij de verdoving bij slachtingen in het kader van een religieuze ritus voorlopig ook onmiddellijk na het kelen mag plaatsvinden:

"In afwijking van artikel 15 mag de bedwelming bij runderen die geslacht worden volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, tijdelijk onmiddellijk na het kelen plaatsvinden, en dit tot op de datum dat de Vlaamse Regering bepaalt dat omkeerbare bedwelming voor deze diersoorten

praktisch toepasbaar is.” (art. 45ter van de wet van 14 augustus 1986)

Dit betekent dat bij **alle slachtingen in het kader van een religieuze ritus van andere dieren dan runderen de dieren vooraf verdoofd moeten worden**, zowel bij slachtingen in een erkend slachthuis als bij slachtingen op een tijdelijke erkende slachtplaats. **Voor volwassen runderen (dus niet voor kalveren) mag de verdoving bij slachtingen in het kader van een religieuze ritus onmiddellijk na de keelsnede gebeuren.**

5.4.1. De slachtaangifte

Iedereen die een particuliere slachting wil (laten) uitvoeren moet zich registreren als eigenaar van het dier. Deze persoon meldt zich aan bij de gemeente en ontvangt een document met zijn/haar registratienummer. Deze registratie is eenmalig en onafhankelijk van de diersoort die men wil (laten) slachten. Zij kan dan ook ruim op voorhand gebeuren.

“Wanneer het de slachting betreft van een dier waarvan het vlees bestemd is voor de uitsluitende behoeften van de eigenaar en zijn huisgezin, hierna particuliere slachting genoemd, moet de eigenaar van het dier zich voorafgaandelijk laten identificeren bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen dat een registratienummer aan de eigenaar toekent.” (art. 6, § 1, van het KB van 9 maart 1953)

Voor een particuliere slachting op een tijdelijke slachtplaats moet de eigenaar vooraf een slachtaangifte doen bij de gemeente. Voor een particuliere slachting in een slachthuis gebeurt de aangifte bij aankomst van het dier in het slachthuis.

Bij afgeven van een bewijs van slachtaangifte dient de gemeente de aangever erop te wijzen:

- Dat dieren altijd voor het slachten verdoofd moeten worden;
- Dat ook volgens de voorschriften van het Executief van de Moslims in België (EMB) dieren uitsluitend geslacht mogen worden volgens de religieuze voorschriften door personen die hiervoor over een specifieke machtiging van het EMB beschikken.

De registratie van eigenaars en het afleveren van slachtaangiftes gebeurt elektronisch door de gemeente via BELTRACE. Voor meer informatie kan u contact opnemen met uw gemeentebestuur.

"Een particuliere slachting is buiten het slachthuis alleen toegestaan als de aangifte door de eigenaar van het dier persoonlijk en ten minste twee werkdagen vooraf werd gedaan bij de gemeenteontvanger of de daartoe speciaal door de gemeente aangestelde ambtenaar.

Het gemeentebestuur stelt de plaatsen en tijdstippen vast waarop de aangiften in ontvangst worden genomen; aangiften moeten op elke werkdag kunnen worden gedaan.

De eigenaar van het dier is verplicht zijn registratienummer bedoeld in § 1 op te geven.

De gemeenteontvanger of de voornoemde ambtenaar voert de slachtaangifte in het geïnformatiseerde register in middels de door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen aan de gemeente beschikbaar gestelde specifieke software. De gemeente stelt op haar kosten de vereiste informatica- en communicatie-uitrusting ter beschikking en zorgt voor het personeel dat nodig is om met deze uitrusting te werken.

De gemeenteontvanger of de voornoemde ambtenaar overhandigen een aangiftebewijs aan de eigenaar van het dier. Dit aangiftebewijs blijft acht dagen geldig.

Het bewijs wordt ten huize van de eigenaar van het dier bewaard ten minste tot op het einde van het jaar dat volgt op dat van de slachting.

De Minister bevoegd voor Landbouw kan de modellen van het register en van het aangiftebewijs bepalen." (art. 6, § 2, van het KB van 9 maart 1953)

Bij slachtingen op een tijdelijke slachtplaats zet de verantwoordelijke van de slachtplaats na het slachten een nominatieve stempel op de slachtaangifte.

5.4.2. Verdoving

Het slachten van dieren zonder voorafgaande verdoving is niet toegestaan, ook niet wanneer de slachtingen plaatsvinden in het kader van een religieuze ritus. **Alle dieren moeten verdoofd worden en bewusteloos zijn vooraleer ze geslacht worden. Voor volwassen runderen (dieren ouder dan 12 maand) die worden geslacht in het**

kader van een religieuze ritus geldt voorlopig een overgangsmaatregel, waarbij **de verdoving ook onmiddellijk na de keelsnede mag plaatsvinden**. Als dieren worden geslacht in het kader van een religieuze ritus, moet de verdoving omkeerbaar zijn en mag ze de dood niet tot gevolg hebben.

"1. Dieren worden uitsluitend gedood nadat zij zijn bedwelmd volgens de methoden en de desbetreffende specifieke toepassingsvoorschriften zoals beschreven in bijlage I. De toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid wordt aangehouden tot bij het dier de dood is ingetreden.

De in bijlage I vermelde methoden die niet de onmiddellijke dood tot gevolg hebben (hierna „eenvoudige bedwelming” genoemd), worden zo spoedig mogelijk gevolgd door een methode die de dood garandeert, zoals verbloeden, pithing, elektrocutie of langdurige blootstelling aan zuurstoftekort.” (art. 4 van verordening 1099/2009)

"§1. Een gewerveld dier mag alleen worden gedood na voorafgaande bedwelming.

...

§2. Als dieren worden geslacht volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, is de bedwelming omkeerbaar en is de dood van het dier niet het gevolg van de bedwelming.” (art. 15 van de wet van 14 augustus 1986)

"In afwijking van artikel 15 mag de bedwelming bij runderen die geslacht worden volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze riten, tijdelijk onmiddellijk na het kelen plaatsvinden, en dit tot op de datum dat de Vlaamse Regering bepaalt dat omkeerbare bedwelming voor deze diersoorten praktisch toepasbaar is.” (art. 45ter van de wet van 14 augustus 1986)

Vóór de verdoving moeten de dieren individueel gefixeerd worden teneinde pijn, lijden, opwinding, verwondingen en kneuzingen zo veel mogelijk te voorkomen. De poten van de dieren mogen dan ook niet vastgebonden worden en de dieren mogen niet verplaatst worden voordat zij bewusteloos zijn.

"Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard.” (art. 3, 1., van verordening 1099/2009)

De toegelaten methodes en specifieke voorschriften voor het verdoven van schapen zijn opgesomd in bijlage I, van verordening 1099/2009. Het gaat hierbij om volgende methodes en voorschriften :

- penetrerend penschiettoestel
  - o Beschrijving
    - Zwaar en onomkeerbaar letsel aan de hersenen veroorzaakt door de slag en de penetratie van een pen
    - Eenvoudige bedwelming
  - o Cruciale parameters
    - Plaatsing en richting van het schot
    - Adequate snelheid, lengte van penetrerend gedeelte en diameter van de pen gerelateerd aan de grootte van het dier en de diersoort
    - Maximaal tijdsinterval tussen bedwelmen en steken/doden
- niet-penetrerend penschiettoestel
  - o Beschrijving
    - Zwaar letsel aan de hersenen veroorzaakt door de slag van een pen zonder penetratie
    - Eenvoudige bedwelming
  - o Cruciale parameters
    - Plaatsing en richting van het schot
    - Adequate snelheid, diameter en vorm van de pen gerelateerd aan de grootte van het dier en de diersoort
    - Slagkracht van het gebruikte patroon
    - Maximaal tijdsinterval tussen bedwelmen en steken/doden
  - o Bijzondere voorschriften
    - Er moet op toegezien worden dat er geen schedelfractuur wordt veroorzaakt
    - Enkel toegelaten voor lammeren met een levend gewicht van minder dan 10 kg
- vuurwapen met vrij projectiel
  - o Beschrijving
    - Zwaar en onomkeerbaar letsel aan de hersenen veroorzaakt door de slag en de penetratie van één of meer projectielen
  - o Cruciale parameters
    - Plaatsing van het schot
    - Kracht en kaliber van de patroon
    - Soort projectiel
- elektronarcose (uitsluitend kop)
  - o Beschrijving

- blootstellen van de hersenen aan een stroomsterkte die een gegeneraliseerd epileptisch beeld op het elektro-encefalogram (eeg) genereert
    - Eenvoudige bedwelming
  - o Cruciale parameters
    - Minimale stroomsterkte (A of mA)
    - Minimale spanning (V)
    - Maximale frequentie (Hz)
    - Minimale tijdsduur van de blootstelling
    - Maximaal tijdsinterval tussen bedwelmen en steken/doden
    - Kalibratiefrequentie van de uitrusting
    - Optimalisatie van de stroomafgifte
    - Voorkomen van elektrische schokken vóór de bedwelming
    - Plaats van de elektroden en hun contactoppervlakte
  - o Bijzondere voorschriften
    - De elektroden worden aan weerszijden van de hersenen van het dier bevestigd en aangepast aan diens grootte
    - Voor schapen en geiten geldt een minimale stroomsterkte van 1,00 A
- elektronarcose (kop tot lichaam)
  - o Beschrijving
    - blootstellen van het lichaam aan een stroomsterkte die gelijktijdig zowel een gegeneraliseerd epileptisch beeld op het elektro-encefalogram (eeg) genereert als tot fibrillatie of hartstilstand leidt
    - Eenvoudige bedwelming
  - o Cruciale parameters
    - Minimale stroomsterkte (A of mA)
    - Minimale spanning (V)
    - Maximale frequentie (Hz)
    - Minimale tijdsduur van de blootstelling
    - Maximaal tijdsinterval tussen bedwelmen en doden in geval van eenvoudige bedwelming
    - Kalibratiefrequentie van de uitrusting
    - Optimalisatie van de stroomafgifte
    - Voorkomen van elektrische schokken vóór de bedwelming
    - Plaats van de elektroden en hun contactoppervlakte
  - o Bijzondere voorschriften
    - Voor schapen en geiten geldt een minimale stroomsterkte van 1,00 A

Verdoving van schapen en geiten kan op een reversibele manier gebeuren door middel van elektronarcose (uitsluitend kop). De meest

praktische oplossing voor een tijdelijke slachtplaats is om hiervoor gebruik te maken van een manuele bedwelmingsstang. Er zijn zowel elektrische verdovingstangen voor schapen zonder registratie van de elektrische parameters als tangen met registratie van deze parameters (wat in slachthuizen verplicht is) op de markt. Om problemen te vermijden, dient ook reserve-apparatuur aanwezig te zijn voor het geval de hoofdapparatuur faalt. Het is ook belangrijk dat de personen die de verdoving en het kelen uitvoeren hiervoor over voldoende kennis beschikken.

De minimale stroomsterkte voor verdoving van schapen en geiten is 1,00 Ampère. Om voor een zo goed mogelijke geleiding te zorgen, dienen de elektroden en de wol en huid op de contactplaatsen eerst goed nat gemaakt te worden.

Er moet regelmatig nagegaan worden of de verdoving effectief is. Na de verdoving moeten de dieren onmiddellijk gekeeld worden omdat zij al na korte tijd terug bij bewustzijn kunnen komen.

"Dieren worden uitsluitend gedood nadat zij zijn bedwelmd volgens de methoden en de desbetreffende specifieke toepassingsvoorschriften zoals beschreven in bijlage I. De toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid wordt aangehouden tot bij het dier de dood is ingetreden.

De in bijlage I vermelde methoden die niet de onmiddellijke dood tot gevolg hebben (hierna „eenvoudige bedwelmingsmethode" genoemd), worden zo spoedig mogelijk gevolgd door een methode die de dood garandeert, zoals verbloeden, pithing, elektrocutie of langdurige blootstelling aan zuurstoftekort." (art. 4, 1., van verordening 1099/2009)

5.4.3. Slachting

Overeenkomstig verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden, moeten dieren voor de verdoving of keling op passende wijze gefixeerd worden om pijn, lijden, opwinding, verwondingen en kneuzingen zo veel mogelijk te voorkomen. Wanneer de verdoving bij slachtingen van runderen onmiddellijk na de keelsnede wordt uitgevoerd, moeten de dieren op mechanische wijze gefixeerd worden. De voorziene uitrusting moet een goede fixatie van het dier toelaten. Hierbij moet erop gelet worden dat de fixatie-uitrusting is aangepast aan de grootte van het individuele dier. In geen geval mogen de poten van de dieren vastgebonden worden of mogen de dieren verplaatst worden vooraleer zij zijn verdoofd of gedood.

"Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard." (art. 3, 1., van verordening 1099/2009)

Er moet steeds voor gezorgd worden dat de wijze van fixeren een optimale uitvoering van de verdoving en keling niet belemmert. Voor erkende slachthuizen schrijft verordening 1099/2009 het volgende voor :

"3.1. Fixatie-uitrusting en fixatievoorzieningen zijn zodanig ontworpen, gebouwd en worden zodanig onderhouden dat:

- a) de methoden voor het bedwelmen of het doden optimaal kunnen worden toegepast;*
- b) letsel of kneuzingen bij de dieren worden voorkomen, en*
- c) eventuele worstelingen om los te komen en het uitbrengen van geluiden tijdens het fixeren van dieren zoveel mogelijk worden beperkt;*
- d) het fixeren zo kort mogelijk duurt." (bijlage II bij verordening 1099/2009)*

Erkende tijdelijke slachtplaatsen moeten dezelfde garanties bieden.

Slachtingen in het kader van de religieuze ritus kunnen plaatsvinden in **erkende slachthuizen en erkende tijdelijke slachtplaatsen**.

Om misbruiken te voorkomen, is het aanbevolen om een algemeen verbod op thuisvlachten in te stellen tijdens de periode van het islamitisch Offerfeest. Dit betekent echter niet dat in deze periode geen aangiftes voor particuliere slachtingen gedaan mogen worden. Ook voor de slachtingen op erkende tijdelijke slachtplaatsen moet de gemeente immers een bewijs van aangifte voor een slachting buiten het slachthuis afleveren.

"Een particuliere slachting is buiten het slachthuis alleen toegestaan als de aangifte door de eigenaar van het dier persoonlijk en ten minste twee werkdagen vooraf werd gedaan bij de gemeenteontvanger of de daartoe speciaal door de gemeente aangestelde ambtenaar.

...

De eigenaar van het dier is verplicht zijn registratienummer bedoeld in § 1 op te geven.

...

De gemeenteontvanger of de voornoemde ambtenaar overhandigen een aangiftebewijs aan de eigenaar van het dier. Dit aangiftebewijs blijft acht dagen geldig.

Het bewijs wordt ten huize van de eigenaar van het dier bewaard ten minste tot op het einde van het jaar dat volgt op dat van de slachting.

..." (art. 6, § 2, van het KB van 9 maart 1953)

5.4.3.1. De slachting in een erkend slachthuis

De slachtingen voor het Offerfeest gebeuren op dezelfde wijze en onder dezelfde voorwaarden als slachtingen tijdens de rest van het jaar.

Iedereen die in contact komt met levende dieren moet een getuigschrift van vakbekwaamheid hebben (zie 5.2.1.) en het slachtproces moet onder toezicht staan van een dierenarts-belastmet-opdracht (BMO), aangesteld door het FAVV, die erover waakt dat de regelgeving gerespecteerd wordt.

"1. Het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten mogen uitsluitend worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau beschikt om dit te kunnen doen zonder enige vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken.

4. De bedrijfsexploitanten zien erop toe dat de volgende slachtactiviteiten uitsluitend worden verricht door personen die beschikken over een getuigschrift van vakbekwaamheid voor dergelijke activiteiten overeenkomstig artikel 21, waaruit blijkt dat zij in staat zijn deze uit te voeren overeenkomstig de in deze verordening vastgestelde voorschriften :

- a) het behandelen en verzorgen van dieren voorafgaand aan de fixatie;*
- b) het fixeren van dieren met het oog op het bedwelmen of doden;*
- c) het bedwelmen van dieren;*
- d) het beoordelen van de effectiviteit van de bedwelming;*
- e) het aanhaken of optakelen van levende dieren;*
- f) het verbloeden van levende dieren;*

g) het slachten overeenkomstig artikel 4, lid 4.” (art. 7 van verordening 1099/2009)

“Art. 2. Slachtvlees, afkomstig van dieren die binnen het rijk geslacht zijn, moet gekeurd worden na de slachting. ...

Er mag slechts dan tot de keuring, voorzien in voorgaande lid, overgegaan worden, wanneer het dier onmiddellijk vóór de slachting aan een gezondheidsonderzoek onderworpen is. ...

Art. 5. § 1. De keuring wordt verricht door dierenartsen, personeelsleden van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

§ 2. Om de ononderbroken uitvoering te waarborgen van de keurings- en controletaken die door of krachtens deze wet aan dierenartsen zijn voorbehouden, kan de minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort, onder de voorwaarden door de Koning bepaald, een beroep doen op de medewerking van andere dierenartsen.

§ 3. Bij de uitoefening van hun taak kunnen de dierenartsen bedoeld in dit artikel, bijgestaan worden door technische helpers, personeelsleden van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.” (wet van 5 september 1952)

Als een slachthuis een afwijking wenst te verkrijgen op de normale openingsdagen en -uren, kunnen zij hiervoor terecht bij het FAVV.

“§ 1. Behoudens de noodslachtingen, is het slachten in de slachthuizen verboden :

- 1. alle dagen tussen 20 uur en 5 uur;*
- 2. de zaterdagen, de zondagen en de wettelijke feestdagen.*

De Minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort, kan evenwel aan bepaalde slachthuizen afwijkingen toestaan om rekening te houden met lokale omstandigheden, voor rituele slachtingen, voor bijzondere slachtprocessen, voor slachtingen in het kader van de dierengezondheidswetgeving of, wat 2. Betreft, om de geregelde bevoorrading te waarborgen.” (art. 23bis van de wet van 5 september 1952)

Het slachthuis moet erkend zijn voor het slachten van de betrokken diersoort.

"In de inrichtingen mogen slechts die activiteiten worden uitgeoefend waarvoor een erkenning, toelating of registratie werd toegekend.

De lokalen mogen niet worden aangewend voor andere doeleinden dan deze waartoe ze zijn bestemd." (art. 19 van het KB van 22 december 2005)

Bij particuliere slachtingen wordt een ruitvormig keurmerk aangebracht op het karkas.

"Merken op vlees van als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren

Vlees van in een slachthuis geslacht als landbouwhuisdier gehouden hoefdier, bestemd voor het exclusief gebruik door het gezin van de aangever en geschikt bevonden voor de menselijke consumptie :

vorm : ruit

zijde : 6 cm

letters : 0,5 cm hoog

aanduidingen :

- slachthuis*
- localiteit" (bijlage V, II, 3. Van het KB van 22 december 2005)*

Het vlees van particulier geslachte schapen en geiten mag uitsluitend naar de woning van de eigenaar vervoerd worden. De niet-ontbeende karkassen van runderen van meer dan 30 maanden mogen uitsluitend vervoerd worden naar een erkende uitsnijderij of naar een slager bevoegd om categorie 1-materiaal te behandelen.

"Het vlees van particuliere slachtingen mag dus in de regel enkel rechtstreeks van het slachthuis naar de woning van de eigenaar worden overgebracht.

Op deze regel bestaan een aantal uitzonderingen om de verwijdering van de wervelkolom (gespecificeerd risicomateriaal) uit runderkarkassen en de bevriezing van gortig vlees te vergemakkelijken. Het vlees bekomen bij een particulieren slachting mag in de hieronder beschreven gevallen aanwezig zijn in volgende levensmiddelenbedrijven :

- in een uitsnijderij :*
  - o ...*
  - o Voor het verwijderen van de wervelkolom uit karkassen van runderen ouder dan 30 maanden;*

- ...” (omzendbrief PCCB/S3/116116 van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen)

5.4.3.2. De slachting op een erkende tijdelijke slachtplaats

Voor de organisatie van het Offerfeest kunnen tijdelijke slachtplaatsen ingericht worden. Deze slachtplaatsen moeten erkend worden door de minister bevoegd voor dierenwelzijn.

Op deze slachtplaatsen mogen **enkel slachtingen met voorafgaande verdoving** uitgevoerd worden.

De verdoving moet omkeerbaar zijn en mag niet de dood tot gevolg hebben.

“1. Dieren worden uitsluitend gedood nadat zij zijn bedwelmd volgens de methoden en de desbetreffende specifieke toepassingsvoorschriften zoals beschreven in bijlage I. De toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid wordt aangehouden tot bij het dier de dood is ingetreden.

De in bijlage I vermelde methoden die niet de onmiddellijke dood tot gevolg hebben (hierna „eenvoudige bedwelming” genoemd), worden zo spoedig mogelijk gevolgd door een methode die de dood garandeert, zoals verbloeden, pithing, elektrocutie of langdurige blootstelling aan zuurstoftekort.” (art. 4 van verordening 1099/2009)

“§1. Een gewerveld dier mag alleen worden gedood na voorafgaande bedwelming.

...

§2. Als dieren worden geslacht volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze ritën, is de bedwelming omkeerbaar en is de dood van het dier niet het gevolg van de bedwelming.” (art. 15 van de wet van 14 augustus 1986)

Om een erkenning als tijdelijke slachtplaats te krijgen, moet aan de hieronder beschreven voorwaarden voldaan worden. Zowel bij de inrichting van de slachtplaats als bij het volledige slachtproces en de hieraan verbonden activiteiten, vanaf de aanvoer van de dieren tot en met het slachten, moet het welzijn van de dieren op elk moment gegarandeerd zijn. De uitbater van een erkende tijdelijke slachtplaats moet erop toezien dat de dieren steeds op een correcte manier, met volle respect voor hun welzijn, behandeld worden. Hij moet er dan ook voor zorgen dat het personeel over de nodige

bekwaamheid beschikt om de taken die het krijgt toegewezen uit te voeren.

"Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard." (art. 3, 1., van verordening 1099/2009)

"§ 1. Ieder persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, moet de nodige maatregelen nemen om het dier een in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologische en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domestikatie, aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen." (art. 4 van de wet van 14 augustus 1986)

Tevens moet volledig voldaan worden aan de bepalingen van artikel 5.45.2.5., van Vlarem II.

5.4.3.2.1. Inrichting van de slachtplaats

Alle onderdelen van het slachtproces moeten op een correcte en hygiënische manier uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor moet ten minste aan volgende voorwaarden voldaan zijn :

- De inrichting is overdekt;
- De toegang tot de inrichting is zodanig georganiseerd dat de activiteiten ordelijk kunnen verlopen. Het is aan te raden om een verplichte voorafgaande inschrijving te organiseren waarbij het tijdstip waarop men zich kan aanmelden voor de slachting wordt meegedeeld. Op deze manier kan het aantal te slachten schapen worden ingeschat en kan de toestroom georganiseerd worden. Het tijdstip kan vermeld worden op de slachtaangifte. Met behulp van dranghekken kunnen de wachtenden gekanaliseerd worden.
- Geen enkel onderdeel van het volledige slachtproces en zeker niet de keelsnede mag zichtbaar zijn vanop de openbare weg.
- De inrichting moet voldoende groot zijn zodat rusten (indien nodig), kelen en onthuiden en verwijderen van de ingewanden volgens een doorstromingsprincipe ruimtelijk van elkaar gescheiden zijn. Dit betekent niet noodzakelijk dat voor elk van deze onderdelen een afzonderlijk lokaal aanwezig moet zijn.
- De vloer moet verhard zijn en mag geen water doorlaten zodat hij tussen de slachtingen vlot gereinigd kan worden. Het water moet vlot afgevoerd worden.

- Er moet apparatuur aanwezig zijn om de dieren te verdoven en personeel met de nodige kennis om deze apparatuur te bedienen. **Geen enkel dier mag gekeeld worden zonder voorafgaande verdoving.** Er dient ook reserve-apparatuur aanwezig te zijn voor het geval de hoofdapparatuur faalt.
- Er wordt tegelijkertijd slechts één levend dier in de kelingsruimte toegelaten. Het dier wordt onmiddellijk na binnenkomst in de kelingsruimte verdoofd en geslacht. Een tijdelijke slachtplaats kan meerdere kelingsruimtes hebben.
- De slachtplaats moet zodanig ingericht zijn dat het bloed via afloop terecht komt in geschikte recipiënten. Hiervoor moeten in de kelingsruimte voldoende recipiënten aanwezig zijn. Voor de berekening van het totale benodigde volume moet gerekend worden met maximaal 3 liter bloed per schaap.
- De meest tijdrovende bewerking is het onthuiden en verwijderen van de ingewanden. De capaciteit van de ruimte voorzien voor deze activiteiten en van het daarvoor aanwezige personeel zal dan ook bepalend zijn voor het aantal mogelijke kelingsruimtes en voor het ritme waarmee de dieren tot de kelingsruimte(s) worden toegelaten.
- Voor het onthuiden en het verwijderen van de ingewanden worden de dieren opgehangen. Indien dit onmogelijk is, worden ze in een slachtberrie gelegd.
- Er wordt een centrale plaats voorzien waar alle dierlijk afval wordt verzameld. Dit risicomateriaal moet onmiddellijk gemerkt worden met de kleurstof "methyleenblauw 0,5%". Dit materiaal, met inbegrip van het opgevangen bloed, moet door een erkend ophaler of geregistreerd vervoerder van dierlijk afval afgehaald worden.
- Er moeten voldoende hoeveelheden drinkbaar water beschikbaar zijn voor enerzijds het regelmatig reinigen van de vloer en het slachtmaterieel en anderzijds het wassen van de handen van de slachters.

5.4.3.2.2. Aanvoer en verzameling van de dieren

Er moet een afgebakende wachtruimte voorzien worden voor de aangevoerde dieren. Deze moet voldoende ruim zijn zodat de begeleiders van de dieren zich in de wachtruimte kunnen bewegen. De ruimte kan afgesloten worden met nadarhekken en moet geregeld gereinigd worden.

Familieleden kunnen in een aanpalende ruimte opgevangen worden.

Vóór de wachtruimte moet een ruimte voorzien worden voor het afhandelen van de administratieve zaken en het nakijken van de

bewijzen van slachtaangifte. Men mag de wachtruimte pas betreden als de administratie volledig is afgehandeld.

Voor schapen afkomstig uit het buitenland gelden bijkomende dierengezondheidsvoorwaarden. Voor meer informatie hierover kan u terecht bij het FAVV.

5.4.3.2.3. Fixatie en verdoving

Voor de voorschriften voor fixatie en verdoving van de dieren wordt verwezen naar punt 4.2.2. van deze handleiding.

De personen die de fixatie en verdoving uitvoeren moeten over voldoende kennis en bekwaamheid beschikken om geen enkele vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken.

"1. Het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten mogen uitsluitend worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau beschikt om dit te kunnen doen zonder enige vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken." (art. 7 van verordening 1099/2009)

5.4.3.2.4. Keling

De personen die tijdens het slachtproces in contact komen met levende dieren moeten over voldoende kennis en bekwaamheid beschikken om geen enkele vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken.

"1. Het doden van dieren en de daarmee verband houdende activiteiten mogen uitsluitend worden uitgevoerd door personeel dat over het passende vakbekwaamheidsniveau beschikt om dit te kunnen doen zonder enige vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bij de dieren te veroorzaken." (art. 7 van verordening 1099/2009)

De dieren worden vanuit de wachtruimte aangevoerd naar de kelingsruimte. De kelingsruimte wordt afgeschermd van de wachtruimte, bv door panelen of plastic. Er is geen inkijk mogelijk vanuit de wachtruimte of van buitenaf.

Er wordt een aangepaste inrichting voorzien voor de keling van de dieren. De keelsnede moet onmiddellijk na de verdoving uitgevoerd worden.

"Dieren worden uitsluitend gedood nadat zij zijn bedwelmd volgens de methoden en de desbetreffende specifieke toepassingsvoorschriften zoals beschreven in bijlage I. De toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid wordt aangehouden tot bij het dier de dood is ingetreden.

De in bijlage I vermelde methoden die niet de onmiddellijke dood tot gevolg hebben (hierna "eenvoudige bedwelming" genoemd), worden zo spoedig mogelijk gevolgd door een methode die de dood garandeert, zoals verbloeden, pithing, elektrocutie of langdurige blootstelling aan zuurstoftekort." (art. 4, 1., van verordening 1099/2009)

Wanneer verschillende schapen tegelijkertijd geslacht worden, mogen de dieren de keling van de andere dieren niet zien.

Voor de keling wordt een scherp mes gebruikt met een lemmet van ongeveer 30 cm lang. Het mes wordt telkens bijgeslepen. De keling gebeurt in een enkele haal.

Het bloed en de kop van het dier worden opgevangen in een gepast recipiënt. Om te garanderen dat het dier volledig uitbloedt, wordt na de keling 3 minuten gewacht vooraleer het dier te verplaatsen.

Er wordt een transportmiddel, bv een kruiwagen, voorzien om het gekeelde dier naar de uitslachtings- en uitbeningsruimte te voeren.

De kelingsinrichting en de vloer worden na elke slachting gereinigd met water.

5.4.3.2.5. Uitslaching en uitbening

In de uitslachtings- en uitbeningsruimte wordt het karkas opgehangen of, indien dit niet mogelijk is, in een slachtberrie gelegd. Er moeten voldoende voorzieningen zijn zodat de geslachte dieren hygiënisch gestockeerd kunnen worden in afwachting van uitslaching en uitbening.

Er worden kuipen voorzien voor het slachtafval en de gevilde huiden. Met het oog op een voldoende hygiëne mag tijdens het uitslachten geen lucht geblazen worden tussen de huid en het karkas. Het vlees wordt in plastic zakken afgeleverd.

De vloer wordt na elke uitslacting gereinigd, bij voorkeur met een hogedrukreiniger.

5.4.3.2.6. Toezicht en controle

De inrichter van de tijdelijke slachtplaats is er verantwoordelijk voor dat alle geldende regelgevingen op de tijdelijke slachtplaats gerespecteerd worden. Hiervoor sluit hij een contract af met een voldoende aantal erkende dierenartsen die erop toezien dat de aanvoer van dieren en het slachtproces reglementair verlopen. De aanwezigheid van deze dierenartsen is vereist door de Vlaamse overheid. Deze dierenartsen moeten geen veterinaire keuring van het vlees uitvoeren.

De aangestelde dierenartsen moeten voldoende ervaring hebben met betrekking tot dierenwelzijn, het slachtproces, hygiëne en gespecificeerd risico-materiaal (GRM). Ze zijn verantwoordelijk voor de volgende controles :

- Het transport
- Het welzijn van de dieren voor en tijdens de slacting
- De identificatie van de dieren
- Het beheer van categorie 1-materiaal
- Algemene hygiëne

Na afloop van het Offerfeest bezorgen de dierenartsen een verslag aan de afdeling Dierenwelzijn.

De honoraria van de dierenartsen zijn ten laste van de inrichter van de slachtplaats. ***Per slachtplaats dient minimum één dierenarts permanent aanwezig te zijn vanaf de aanvoer van het eerste schaap tot het slachten van het laatste schaap***, tenzij de schapen reeds de vorige dag werden aangevoerd in een verzamelplaats verbonden met de tijdelijke slachtinrichting. In dit laatste geval moet de dierenarts aanwezig zijn vóór het slachten van het eerste schaap.

Indien een door de inrichter aangestelde dierenarts zijn taken niet correct uitvoert, kan door de bevoegde overheid ook een proces-verbaal te zijner laste worden opgesteld.

5.4.3.2.7. Erkenning voor het uitbaten van een tijdelijke slachtplaats

Om een erkenning als tijdelijke slachtplaats aan te vragen, bezorgt de organisator het aanvraagdossier aan de afdeling Dierenwelzijn. Deze onderzoekt het dossier en bezorgt het daarna aan de minister die beslist over de erkenning.

Bij de aanvraag moet de organisator kunnen aantonen dat hij aan alle voorwaarden voor de inrichting van een tijdelijke slachtplaats voldoet.

De aanvraag voor de erkenning van een tijdelijke slachtplaats kan per e-mail of per brief gestuurd worden aan de afdeling Dierenwelzijn van het Departement Omgeving en moet **ten laatste 1 maand voor het Offerfeest bij de afdeling toekomen** :

Departement Omgeving
Afdeling Dierenwelzijn
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
dierenwelzijn@vlaanderen.be

Bij de aanvraag worden de volgende documenten gevoegd :

- het aanvraagformulier
- plan van de inrichting
- informatie over het beschikbare verdovingsmateriaal of een bewijs van bestelling
- de manier waarop er zal op toegezien worden dat personeel aanwezig is met voldoende kennis van de verdovingsapparatuur
- het akkoord van de burgemeester
- een contract met een erkend ophaler voor het dierlijk afval
- een contract met een erkende dierenarts
- een verklaring waarmee de aanvrager zich ertoe engageert om ervoor te zorgen dat alle reglementaire bepalingen en de voorschriften van deze handleiding worden nageleefd, met uitzondering van de slachtaangifte

De aanvraag wordt beoordeeld door de afdeling Dierenwelzijn. Hierna wordt het dossier voorgelegd aan de minister bevoegd voor dierenwelzijn. Na de beslissing van de minister wordt de organisator onmiddellijk op de hoogte gebracht van de toekenning of de weigering van de erkenning als tijdelijke slachtplaats.

Om erkend te kunnen worden, moet aan alle voorwaarden van deze handleiding en alle toepasselijke reglementaire bepalingen voldaan worden. De erkenning is enkel geldig voor de duur van het Offerfeest.

Het is de verantwoordelijkheid van de organisator om ervoor te zorgen dat alle voorschriften van de handleiding en de geldende regelgeving worden nageleefd. Indien tijdens het Offerfeest wordt vastgesteld dat deze voorschriften niet worden gerespecteerd, moet de dierenarts in overleg met de afdeling Dierenwelzijn maatregelen nemen. Dit kan leiden tot het stopzetten van de slachtactiviteiten. Indien uit het verslag dat de dierenarts na afloop van het Offerfeest bezorgt aan de afdeling Dierenwelzijn blijkt dat deze voorschriften niet werden nageleefd, kan de erkenning in de toekomst geweigerd worden.

5.4.4. Vervoer van het karkas

De karkassen van schapen en geiten geslacht in een erkend slachthuis en :

- Gestempeld met een ovaal gezondheidskeurmerk (= commerciële slachting) mogen slechts vertrekken wanneer de kerntemperatuur van 7°C bereikt is.
- Gestempeld met een ruitvormig gezondheidskeurmerk (= particuliere slachting) mogen bij om het even welke temperatuur vertrekken. Deze karkassen mogen wel enkel naar het huis van een particulier gevoerd worden.

"Tenzij andere specifieke bepalingen in een andere regeling voorzien, moet de postmortemkeuring onmiddellijk worden gevolgd door koeling in het slachthuis om via een continue daling van de temperatuur overal in het vlees een temperatuur van niet meer dan 3°C voor slachtafvallen en 7°C voor ander vlees te verzekeren. Vlees mag evenwel overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk V, punt 4, tijdens het koelen worden versneden en uitgebeend." (bijlage III, sectie I, hoofdstuk VII, 1, a), van verordening 853/2004)

"Het vlees van particuliere slachtingen mag dus in de regel enkel rechtstreeks van het slachthuis naar de woning van de eigenaar worden overgebracht." (omzendbrief PCCB/S3/116116 van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen)

De karkassen van schapen en geiten geslacht op een tijdelijke slachtplaats mogen bij om het even welke temperatuur vertrekken. Deze karkassen mogen enkel naar het huis van een particulier gevoerd worden.

5.5. Milieuvoorwaarden

5.5.1. *Slachtingen in een bestaand slachthuis*

Indien de milieuvergunning of de omgevingsvergunning van een bestaand slachthuis de te slachten diersoorten (schapen en geiten) en aantallen dekt, volstaat deze voor de organisatie van het Offerfeest.

5.5.2. *Tijdelijke slachtplaatsen*

Tijdelijke inrichtingen voor het ritueel slachten van schapen zijn klasse 3-inrichtingen of activiteiten conform rubriek 45.1.c) ("De exploitatie van slachthuizen : rituele slachtingen in het kader van godsdienstbeleving") van de indelingslijst die als bijlage 1 bij VLAREM II is gevoegd.

Voor de exploitatie van deze slachtplaatsen gelden de sectorale milieuvoorwaarden van artikel 5.45.2.5. van Vlarem II.

De exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit van de derde klasse moet voorafgaandelijk gemeld worden aan het College van Burgemeester en Schepenen van de betrokken gemeente. De exploitatie mag starten de dag na de datum van de betekening van de meldingsakte, dan wel de dag na het verstrijken van de beslissingstermijn als de melding geacht wordt te zijn geakteerd (art. 112 van het Omgevingsvergunningendecreet). Algemene informatie over de meldingsprocedure is te vinden in Hoofdstuk 10 "Meldingen" van het Omgevingsvergunningendecreet en Titel 6 "De Melding" van het Omgevingsvergunningenbesluit.

5.5.3. *Vergunning voor het lozen van reinigingswater*

Het afvalwater afkomstig van de reiniging van de bakken, slachtvloer,... mag enkel geloosd worden via een rioleringsstelsel dat aangesloten is op een operationele rioolwaterzuiveringsinstallatie. Het reinigingswater moet vóór de lozing een zeef met mazen van maximum 6 mm passeren. Het dierlijk afval dat door deze zeef wordt tegengehouden, is eveneens categorie 1-materiaal en moet samen met het andere dierlijk afval verwijderd worden.

Wanneer het niet mogelijk is om het reinigingswater via een rioolwaterzuiveringsinstallatie af te voeren, mag geen lozing plaatsvinden. In dat geval moet al het reinigingswater opgevangen en afgevoerd worden naar een openbare waterzuiveringsinstallatie. Voor het transport kan men beroep doen op een ruimingsfirma.

Het lozingsdebiet bepaalt de klasse. Normaal zal dat de lozing van een tijdelijke slachtplaats eveneens in klasse 3 ingedeeld is (wanneer het lozingsdebiet < 2 m³/u bedraagt en het bedrijfsafvalwater geen gevaarlijke stoffen bevat ...), anders is een Omgevingsvergunning vereist.

Algemene informatie m.b.t. tot milieuwetgeving is te vinden op <https://navigator.emis.vito.be>. Voor informatie over het omgevingsloket en vergunningsprocedures kunt u terecht op <https://www.omgevingsloket.be>

5.5.4. Opslag en ophaling van dierlijk afval

Voor een correcte afvoer en verwerking van de afvalproducten van het slachten van dieren moeten deze afvalstoffen correct gescheiden worden. De huiden moeten hierbij apart verzameld worden.

Bij de opslag en ophaling van dierlijk afval (beenderen, koppen en poten, ingewanden en bloed) moet de regelgeving terzake gerespecteerd worden. Dit betekent o.a. dat het afval slechts mag worden opgehaald door een erkende ophaler of geregistreerd vervoerder. **Particulieren mogen de huiden of slachtafvallen (kop, ...) van de geslachte schapen en geiten niet meenemen.**

Vast dierlijk afval moet onmiddellijk gekleurd worden met methyleenblauw 0,5 % en in lekvrije en afsluitbare recipiënten bewaard worden. Op de recipiënten moet duidelijk "categorie 1-materiaal - uitsluitend geschikt voor verwijdering" vermeld worden.

Ook bloed moet in lekvrije recipiënten opgevangen en bewaard worden. Ook op deze recipiënten moet duidelijk "categorie 1-materiaal - uitsluitend geschikt voor verwijdering" vermeld worden. Bloed en slachtafval mogen in dezelfde recipiënten verzameld worden.

Er moet een contract afgesloten worden met een door OVAM erkende ophaler of geregistreerd vervoerder van dierlijk afval.

Voor meer informatie over gespecificeerd risico-materiaal kan u terecht bij het FAVV, voor informatie over het ophalen van dierlijk afval bij OVAM.

5.6. Openbare orde

De gemeente moet zorgen voor een voldoende aanwezigheid van politie. De politie moet de orde bewaren en zorgen voor een vlot verloop van het verkeer. In het kader van het Offerfeest moet zij een verhoogd toezicht uitoefenen op het vervoer van dieren en eventuele illegale slachtingen. Specifieke richtlijnen voor de politie zijn opgenomen in de "Handleiding voor het toezicht op het islamitisch Offerfeest" die wordt verspreid door de Vlaamse overheid.

6. Strafbepalingen

Naast de inbeslagname van levende dieren en/of karkassen kan de overtreder bestraft worden met toepassing van de strafmaat voorzien in de toepasselijke regelgeving. Afhankelijk van de overtreding kan dit gaan om een gevangenisstraf tot 5 jaar en/of een geldboete van 640 tot 800.000 EUR. Bij vaststelling van meerdere overtredingen worden de boetes opgeteld.

7. Contactgegevens

Departement Omgeving
Afdeling Dierenwelzijn
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
Tel. inspectie : 02/553.14.40
Tel. Beleid: 02/553.15.08
dierenwelzijn@vlaanderen.be

Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten -
Dienst Milieuvergunningen
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
Tel.: 02 553 79 97
GOP.omgeving@vlaanderen.be

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
Tel. : 015 284 284
info@ovam.be

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV):

contactgegevens lokale controle-eenheden (LCE's) : <https://favv-afsca.be/nl/contact/lce>